

DISPUTATIO MEDICA,

INAUGURALIS,

DE

PNEUMONIA.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

Ex Autoritate Reverendi admodum Viri,

D. GULIELMI ROBERTSON, S.S.T.P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI consensu,

Et nobilissimae FACULTATIS MEDICÆ decreto;

PRO GRADU DOCTORIS,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS ET PRIVILEGIIS

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

Eruditorum examini subjicit

JOANNES SHEPHERD, A. M.

SCOTUS.

Soc. Med. Edin. Soc.

Prid. Id, Septembris, hora locoque solitis.

EDINBURGI:

Apud BALFOUR et SMELLIE,

Academiae Typographos.

M, DCC, LXXVI.

DISPUTATIONES
IN LINGUA
LATINA

1951-1952

• 1860 •

www.econometricsdotcom.org

卷之三

10205

C. B. L. 66

1000

卷之三

THE BOSTONIAN

卷之三

212 J. S. H. YU

100

4

1000

卷之三

THE BOSTONIAN

卷之三

—
—
—

JACOBO BARTLET,

ARMIGERO,

Viro ingenio,

Rerum prudentia, et probitate;

Æstimabili,

Specatae in se amicitiae,

Has studiorum primitias

Dicatas voluit

JOANNES SHEPHERD.

Л А Г О Б О Н А Г Т Е Р

О В Е С Т И М Я Д

Л и т о л о г и я

Мечты погибели в боях

Л и т о л о г и я

Спектакль из 10 эпизодов

Чт. публичных выступлений

Драмы любви

Л О В Н И Е С А Н К Т Е Р П

DISPUTATIO MÉDICA;

INAUGURALIS,

DE

PNEUMONIA.

PULMONUM, et circa hos locorum, inflammationem in plures species nosologi affecti, pro variante ejus sede, diviserunt, et singulis propria nomina dederunt. Quod utique sine causa fecisse videntur, siquidem neque internae affectioni symptomata certa ita respondent, ut inde talia discrimina petantur, neque proprietates propositae proprii quicquam in medendi ratione requirunt.

Ei inflammationi, qua pleura costas contegens affecta existimabatur, Pleuritis vocabulum datum

A

est:

est. Quam ut aliquando affici damus, ita raro id fieri, multoque saepius pleuram, summos pulmones contegentem, affectam, omnia symptomata, quae illius affectioni tribui consuerunt, efficere, cumque illa vel maxime afficitur, nunquam solam aut sine hac affici, contendimus.

Quae vero inflammatio ad neutram hanc membranam attinere, sed a pulmonum parenchymate, seu tela cellulari, incipere, et ibi potissimum sedere, credita est, ei Peripneumoniae nomen datum. Verum, an ulla inflammatio acuta, morbus ullus qui sic nuncupatus sit, id est, phlegmasia ulla, ab hac origine sit, jure dubitandum est. Verique similius est, tam hanc, quam omnem inflammationem acutam, in parte membranosa primum existere, quod ita esse, externamque pulmonum membranam, aut pleurae partem aliquam, semper affectam fuisse, incisa cadavera docent. Quod, si tum in jecoris, tum in cerebri, tum in pulmonum parenchymate, inflammationis post mortem vestigia quando sunt reperta; id factum videtur, ubi nullum signo evidentiore inflammatio intus potuerat explorari, morbusque longus aliquis, et non phlegmasia, fuerat.

Porro, symptomata quaedam reliquis casibus, seu, ut iis videbatur, speciebus in solita, aut ab iis aliena,

aliena, nempe delirium, risus Sardonicus, aliqui-
motus convulsivi, speciem, a relatis diversam-
dare, et ab ejus pleurae, quae septum transver-
sum superius tegit, parte, potissimum inflammata,
pendere, autumati sunt; eique speciei Paraphre-
nitidis nomen dedere. Inflammatur quidem ali-
quando, ut dictum est, ea pars; sed inflammata
ea symptomata ita dare, ut inde constituenda
morbi species sit, falsum est. Nam est, et ubi sine
delirio inflammatur diaphragma, et ubi sine hoc
inflammatio deliratur. Cumque utrumque con-
jungitur, facile tamen alia et manifestior delirii
causa reperiatur; cujusmodi, inflammationis late-
per pleuram patentis, aut ipsius febris, magnitudo,
aut intra cranium affectio, sunt. Febris modus
facilis aestimatu est, quae, sive propria, sive, ut in
phlegmatis et aliis morbis, symptomatica, sua ve-
hementia aut natura peculiari, sine ullo partis vi-
tio, delirium saepe infert. Alteras hujus causas
cadaverum incisio indicat.

Postremo, thoracis inflammationis speciebus
duae aliae, Carditis et Pericarditis, propriis nomini-
bus adjectae, et propriis quoque signis, palpita-
tione cordis et syncope, detegi posse, dictae sunt.
Nec, pericardium quidem corque ipsum sine in-
flammatione pneumonica, si hanç pleurae parti-

bus

bus contineas, non aliquando erosa, exulcerata, aut abscessibus vitiata, reperta sunt. Sed, cum istiusmodi inflammations potius longarum generis essent, acutarum propriis signis non cognoscenda suis symptomatis erat, ex alia potius origine, quam inflammatione, nasceretur; ideo a thoracis phlegmatis alienae judicandae sunt. Neque justa horum viscerum inflammatio, a reliquarum, de quibus relatum est, thoracis partium inflammatione separanda, hoc videtur, quod nunquam fere illa sine hac existit, communia utriusque signa sunt, et aut communis quoque curatio est, aut, si syncope et cordis palpitatio ad cor attinentis affectionis suspicionem dant, illa accuratus adhibenda videbitur.

Nullus igitur diversorum morborum notioi locus est; et, ubi ubi partium memoratarum affectio intus sedet, ea, communi inflammationis Pneumonicae seu Pneumoniae titulo, recte comprehenditur.

P N E U -

PNEUMONIÆ SEDES.

Sedes igitur pneumoniae est pleura latiore sensu dicta; id est, non solum ut thoracis parietes intus contegens, sed ut mediastinum componens, ut diaphragma superius, pericardium exterius, et summos circumcircum pulmones, obducens. Gujas pars aliqua ita inflammatur, ut ad alias inflammatio perforatur, et toti membranae affectionem morbosam communicet. Quo etiam nomine recipienda eorum opinio est, qui, quasi singulæ partes constantius affici, et fixo malo, solerent, per verae morbi naturae ignorantiam, plures ejus species constituerint.

DEFINITIO.

Quam varia loco affectio interna sit, sciri tamen morbus, et ab aliis omnibus distingui, his signis potest: ‘ Pyrexia, spirandi difficultate, tussi, et alicubi thoracis dolore *.

HISTO-

* Cullen. Prim. Lin. ccxxiv.

HISTORIA.

Semper fere cum frigore febrili, horrore, aucto calore, crebris pulsibus, et robore imminuto, morbus est. Et, si quo in malo, quod alioquin pro pneumonia justa habeas, neque calor neque pulsuum crebritas creverunt, pleuritis spuria, aut pleurodyne, aut capititis affectio subesse, aut aliis morbi hoc symptomata esse, suspicanda sunt,

Pulsus, praeter crebritatem fere perpetuam, etiam pleni, validi, duri, critique; aliquando in aliis iisdemve alias alii et abnormes, nonnunquam, praesertim proiecto aut ad mortem tendente morbo, debiles, exiles, molles, et inaequales sunt; est ubi deficiunt.

Pyrexiam aliquando praecedunt, aliquando comitantur, haud raro aliquot horarum spatio subsequuntur, symptomata, deinceps plenius membranda, praeque caeteris dolor.

Tussis, a pneumonia raro dissociabilis, major aut minor, aliquando sicca, praesertim ab initio, est. Eadem saepius, etiam ab initio, humida, sputum colore varium, nunc liquidius, nunc spissius, alias copiosius, alias parcus, aliquando per aliquam

DE PNEUMONIA.

aliquam moram nullum, saepe sine sanguine, saepe eo tinctum, trahit.

Spiritus, perpetuo, maxime inter trahendum, difficilis est. Plerisque corpore in latus laborans, multis in integrum, inclinato, commodior decubitus, quem multi, nisi supini, haud pauci, nisi erecta cervice, non ferunt.

Dolor, alii aliam thoracis partem, plerisque alterutrum latus, obtinet. Dextrum latus aliquanto saepius, quam sinistrum, afficitur. Ali quando, neutro contentus ad morbi finem dolor, ab altero ad alterum latus migrat, vel ita transit, ut prius affectum non deserat. Idem, modo sub sterno aut circa hoc, modo in tergo inter scapulas, et in laterum alterutro nunc superius, nunc inferius, nunc anterius, nunc posterius, longe saepissime sextam aut septimam costam mediae fere longitudinis, vel paulo anterius, occupat. Idem, ubiunque, et praecipue si in latere, maxime que si in costa relata, sedet, multo saepius vehementis et pungens; aliquando, sed multo rarius, obscurior et obtusior, cum ponderis potius quam doloris

doloris sensu, est; immo rarissimum est, non aliquo currentis morbi tempore pungentem aut vehementem dolorem esse *. Uno potissimum loco eodem tempore figitur dolor; sed ita tamen, ut hinc a latere ad scapulas, illinc ad sternum aut claviculas, quandoque jaculetur.

DIAGNOSIS.

A morbo, qui Pneumonia Notha nuncupatur, sed revera catarrhi casus est, pneumonia, praecipue aetate et habitu aegrotantis, distinguitur. Quippe enim illa plerumque, si non semper, senectute confectos, quorum habitus crassior et laxior sit, praequae caeteris, vino et potionis spirituosa deditos †, item catarrhalia mala ante passos, aggredi solet, aut catarrho supervenire,

re,

* Hactenus historia a disputatione, hoc ipso tempore edita, sumpta est; quia ea a gravi viro, quem alioquin eram secuturus, verbatim fere tracta est.

† Sydenh. Cap. IV. ob:

te *, neque tam dolor pectoris, quam ponderis sensus habest, et pyrexia, nunquam tanta, quanta in pneumonia, saepe omnino abest.

Ab Hepatide, ubi haec cum ea non, ut aliquando, conjugitur, his notis plerumque sat bene discernitur in his casibus ubi pro pneumonia fallere potest; quod in latere affecto solum, hepatide affectorum, facilis est decubitus †; quod in pneumonia tussis non sicca, sed plerumque, et semper aliquo morbi tempore, humida est; quod non adpressa desuper parte laborante dolor, ut in hepatide saepe, augetur, quodque saepe in hac nunquam in pneumonia, singultus et vomitus incident.

Horum quaedam, ut tussis, ut dolor tactu aungescens, et tumor externus, absentia, eandem a splenitide distinguunt.

Quam a gastrite differat, quoque modo distinguenda sit, utriusque morbi definitio † collata indicat.

A pleurite spuria, qui morbus muscularum intercostalium est, ad rheumatismum pertinens §, pneumonia fatis discriminant, notarum modo

B memoratarum

* Morgag. de caus. et sed. morb. epist. XXI. art. 13.

† Cull. Pr. Lin. CCCLXXXVIII.

‡ Cull. G. M. G. XV. XVII.

§ Vid. Cull. G. M. G. XXII. Synon.

memoratarum quaedam ab hac alienae, illam patefacientes; nempe dolens tactu pars laborans, extrinsecus adparens rubedo, tumorque. Quo adjici potest, tussim in pleuritide spuria aut nullam, aut sine sputis esse.

Si quando, pneumonico similem, dolorem spasmus, partes musculares spiritui inservientes adficiens, creat, is ab illo pyrexiae absentia distaminatur.

In latere dolorem quoque, qui pneumonicus credi poslit, vermes in intestinis excitant. A quo distinguendus utique inconstans sua, item pulsuum tenuitatem ac inaequalitatem, postremo vermicum supra aut infra rejectione, videtur.

Quo modo a simillimis sui morbis pneumonia dignoscenda sit, exposito;

CAUSÆ REMOTÆ

Deinceps sunt tractandae. Hae aut simpliciter remotae sunt, ut cum plurimi eodem tempore morbo implicantur; in quibus omnibus seminum fuisse vix credible est, magisque externa et multis communis noxa, quam singulorum a perfectae integratatis

tegritatis modulo aberrans, et in aliis alia, conditio incusanda. Cum saepius tamen feminum subfit, sine quo, noxae externae, aut hae sine illo, nihil valere solent; idcirco, quid

SEMINIUM

Sit prius exposito; dein ad ejus causas; postremo, ad noxas, quae, coniuncto cum illo ope-
te, morbum inferunt, nempe, occasioales, seu
quas potestates nocentes Gaubius adpellavit, tran-
fibo.

Conditio corporis, qua aliquis pneumoniae, ea-
dem plerumque est, qua cuilibet inflammationi,
opportunus redditur; nempe firmorum simplici-
um cum elatere denitas, vivorum contractilitas
seu irritabilitas, sanguinisque cum magno impetu
abundantia; uno verbo, cum irritabilitate juncta
plethora. Propria, qua pneumonia fit, conditio
est, dum sic in reliquo corpore viget, in vasa pul-
monalia quacumque versus, seu ibidem quacum-
que excitatus, impetus. Hujus rursus causa obscu-
rior est: Sed eo spectare videtur spatii, quo san-
guis vasis transit, imminutio impetus affueti impa-
tiens.

SEMI-

SEMINIUM FACIENTIA.

Seminium facientia ad haec sex, anni tempus, temperamentum et habitum, aetatem, sexum, conformatiōnem, morbosque priores, redeunt. Haec omnia, tum aliis inflammationibus acutis seu phlegmasiis, tum, prae caeteris, huic iisque, quorum sedes aëri externo patentior sit, corpora opportuna, teste omnium experientia, reddunt.

Ex anni temporibus ad id maxime efficax Ver est. Quo magna coeli temperie inaequalitas variantesque frigoris et caloris vices, pulmonibus, earum effectui praecipue objectis, in primis inimicæ sunt. Ut vernum tempus nocet, ita si, quibus in regionibus similis coeli habitus, quam in aliis, magis viget, in iis, quam alibi, plus quoque periculi est. Talis Britannia est, coque morbis inflammatoriis, maximeque hoc affectibusque pulmonalibus ei affinibus, prae caeteris locis infestatur.

Temperamentum sanguineum, fibris rigidis, eidem morbo, quam diversum, item huic affinis habitus, magis patet. Sic 'temperamento,' inquit Sydenhamus, 'sanguineo praeditos prae reliquis aggreditur,

aggreditur, saepe etiam rusticos et duro jam fractos membra labore.' Nec alienus ab iis morbus est, qui duro atque impuro victui, ut fructibus leguminosis, carnibus et piscibus salitis et fumo induratis, potuique spirituosisori, praesertim vini spiritui, plus justo per vitam est assuetus. Hujusmodi sunt 'venatores, milites, olitores, rusticci, cursores, aurigae, equisones, et id genus ex imacavea alii *.' Quantum in temperamento et habitu consimili positum sit, ex Hippocratis aphorismo, Sect. VI. 33. ubi acidum eructantes huic non opportuni morbo dicuntur, appareat. Sub habitu plethora comprehenditur. Ideoque omnia, ad eam faciendam pertinentia, hujus loci sunt. Ea sunt victus plenus imminutaque aut suppressa profluvia excretionesve. Victus plenus copia aut qualitate agit. Eoque lauta aequa ad effectum valet, ac minus alens, sed abundantior, materia. Haec, boni sanguinis abundantiam generando, recta plethoram facit. Et sic quidem ingesta, unde alias quoque mille malorum, nocent. Sed retenta quoque eundem effectum, nempe humorum intus abundantiam cognendo, idem praestant, eundemque plenum habitum inferunt.

* Trill. de Pleurit. Aph. XVIII. XIX.

ferunt. Retinet sic intus, alioquin excernendos, humores excretionum et profluviorum, de quibus dictum est, imminutio aut suppressio.

Quorum perspiratio quo modo imminuta aut suppressa plethoram gignat, nemo, qui praecipuam hanc plethorae otiosorum, quietumque vitae genus sequentium, causam esse reputet, potest ignorare. Quae, licet, quavis excretione imminuta, alias augeri verum sit, cum diutius imminuta est, ut imminui jam consueverit, non per aliam, puta urinae, secretionem, ex toto suppletur. Major est, quam ut sine morbo, qualis diabetes est, omnis illo exitu auferatur. Pendensque a sanguinis circuitu, ubi hic, ut semper sub quiete sit, languescit, humor perspirabilis, neque cutis foraminibus, neque urinae viis, neque aliis quibuslibet, omnis excernitur; sed, ut pars quaedam urinae forma, alia alio exitu, corpore ejicitur, ita altera et, (ut abdominis viscerum quorundam in quieto vitae genere magnitudo fidem facit,) longe major forsitan, in communia vasa rejicitur. Hinc plenitudo illa, quae ab agilibus quietos adeo insinuitur distinguit, et multorum malorum origo est, facile explicabilis. Profluvia, quae ad eundem effectum aliquid, sed non quantum vulgo creditum est, conferunt, sunt naturalia aut arte facta, fana

fana aut morbosā. Naturale et sanum simul menstrua fūnt; arte factū sanguinis detractio; morbosā haemorrhōis, eruptiones cutaneae, et ulcera. Horum exsiccatio quodam tenus, quatenus scilicet ejiciendus humor retineatur, implendo, sed non sic multum, nocere potest; quia retenti tantum non est, quantum univerſorum humorū molem, cum memorabiliore effectu, augeat, aut ei multum addat. Nocet diverſo opere retentio, cuius explicatio ab hoc loco aliena est. De omnibus his plethorae causis hoc dici potest, ea quatenus impleant, id paulatim faciendo, facere, cumque subito magis agunt, causis occaſionalibus, de quibus mox dicetur, adnumeranda esse.

Item, ex aetatis, juvenilis periculi plus adit; quia tum tonus et irritabilitas summa fūnt. Ob quorum defectum senectus et pueritia tutior est. Quae dicta fūnt, quare viri quam mulieres, in morbum procliviores sint, explicant; quippe enim illi, quam hae, robustiores habitus habent et tensioribus fibris fūnt.

Conformatio ea, quae spatium, quo sanguis in pulmonibus transit, imminutum ponit, viam ad pneumoniam faciat necesse est. Talis esse angustia thoracis intelligitur. Cujus parietibus

arcte

arcte undique pulmones quoniam accommodantur; igitur hos exiguos ille angustus indicat. In exiguis autem pulmonibus, quorum vasa ita cum reliquis omnibus librantur, ut eos sanguinis tantum, quantum reliqua corporis, et pari temporis spatio, perfluat; hoc aequa facile, ac in amplioribus, fieri non potest. Hinc omnis libraminis mutatio, qua in pulmones impetus magis dirigitur, in tali horum statu, ad congestionem creandam erit efficacior. Estque haec conditionum supra relatarum praecipua, qua proprium pneumoniae seminum innascitur. Alteram dant

Priorum morborum effectus. Hi ejusmodi sunt, qui, aut relaxando, et sic ut vasa plus justo sanguinis recipient efficiendo, aut liberum eorundem, quo is transire debet, spatum coartando, agant. Illud Pneumonia ipsa prius incidens, catarrhus gravior, et ad phlegmasiam viciior, item symptomatica variolae, maximeque rubeolae inflammatio, aut ad hanc accedens congestio; hoc tumor scirrhodes, aliisve quivis pulmones occupans, et horum vasa comprimens, efficiunt. Utque pneumonia, forte incidens, vel etiam humorum in pulmonibus congestio, tuberculum intus latens, ad inflammatorium, eoque suppuratorium, statum urget, et sic phthisis pulmonalis

monalis fit seminium; ita tuberculum intus latens, pulmonum spatium imminuendo, et vasorum, quibus sanguis transfluere debet, alia delendo, alia comprimendo, invicem pneumoniae quoque seminium fit. Variola, magisque etiam rubeola, perspirationem extrinsecus suppressendo, in membranam Schneiderianam pulmonumque convertendo, et sic congestionem, in qua pneumonia posita est, dando, hanc post se trahunt. Quae, licet symptomatica sit, quo tamen modo idiopathica, et quibus ex principiis, oriatur, commode illustrat. Sic seminio et causis ejus constitutis,

CAUSÆ OCCASIONALES,

Seu eae omnes potestates nocentes, quae, latente intus seminio, suam cum hujus vi conjunctam, ad faciendum morbum, conferunt, sunt sanguinis cum impetu copiam, toto corpore et in ipsis pulmonibus, subito facientia.

Sanguinis copiam subito facientia

*Ad victum lautum imminutaque aut suppressa
humorum*

humorum profluvia excretionesve, de quibus sub seminii causis actum est, omnia referuntur.

Impetum sanguinis subito augmentia

Sunt eadem ipsa, quae copiam augent. Sed praeter ea, sic sanguinem, tam reliquo corpore quam in ipsis pulmonibus, percitantia, alia sunt, quae non augendo copiam, idem agunt. Ea omnia ad spasmodum aut vim stimulatricem redunt.

S T I M U L A N T I A

Sunt victus, quatenus non copia, sed qualitate propria stimulo est, item calor, et frigus.

Victus materia partim cibi genus, partim potionis nomen est. Cibi genus stimulat aut propria actione, aut, quia perspiratu difficilior, vasis diutius retinetur, aut quia sibi junctum stimulum habet. Propria actione caro, et inde parata, stimulant. Minus perspirabilem materiam viscida omnia possident, quales pisces, caro fumo durata, fructus quidam et radices, sunt. Stimulum alienum

num secum junctum habendo, stimulo sunt cibi sive e carne, sive e piscibus confeeti, et falsamenta. Potiones stimulatrices sunt omnia vini genera liquoresque fermentati. Pars corporis, in quam haec omnia agunt, interior omnium, praeque cæteris, extremorum vasorum, ubi potissimum inflammatio sedet, superficies est. Ibique cum nervi, tum fibrae vasorum musculares, stimulantur. Hinc omnium vasorum tonus et contractilitas, eoque contractiones vi et frequentia, augentur: Quae diathesis inflammatoria, inflammationem omnem acutam semper comitans, est. Hinc in extremis vasis, nempe arteriolis rubris minimis, haec ipsa, et in parte laborante, ad inflammationis justae modum, adaugentur. Ad hos ultimos recessus liquores fermentati et vini genera, cibique salina materia, facile penetrant. Quomodo carnea et viscida, non implendo, stimulent, difficilius explicatu est. Sed hanc quoque rationem aliquid in se habere, fidem facil eadem in ventriculo non per molem stimulans.

Utrumque hoc potestatum nocentium genus, tam abundantiam gignendo, quam stimulando, a gens, seminium, ante intus existens, et iisdem causis, lentius admotis, ex parte genitum intendendo, et ex aberratione morbos in justum mor-

bum

bum vertendo, hunc inferre possunt. Nec a tali causa sine ea quae **mox** exponetur, inflammationem quandoque esse dubium est. Stimulibus supra dictis, ipsorum pulmonum, ut in loquendo cantandove, sive diutius sive vehementius, exercitatio, adjici potest. Quae tamē rārior est quam

Spasmus,

Inflammationis sic origo. Hic summi corporis simul et ipsorum pulmonum arteriolas extremas occupans, praeterquam quod, humores intus vertendo, ibi congestionem creat, et sic potestatibus impletibus annumeranda est; etiam proprio, quem ipse dat, stimulo, impetum potenter auget. Qui cujusvis spasmī effectus satis notus est. Sed quo propria ejus, de quo hic agitur, spasmī actio clarior et illustrior sit, eum

A Frigore

Effē dicendum est. Frigoris in corpore humano opus, ut recta et propria natura tam sedans est, quam ei contrarium caloris excitans*, ita

* Cull. Pr. Lin. LXXXIX.

ita, partim per corporis animati legem, partim per communem, hoc et omnia inanimata adstringendi, proprietatem, duplex praeterea est, stimulans et adstringens. Sedans quo, si satis magnum est, ad vitam ipsam extinguidam pergit, a quaestione praesente alienum est. Ejusdem ubi gradu minus est, aut brevius admovetur, sedans opus adstringente superatur. Quod hac ratione fieri videtur: Astringendo frigus, in extrema summi corporis, quibus recta incubit, vascula, tanquam firma simplicia, agens, horum, ex quibus constant, particulas proprias inter se adducit; qui effectus plus minusve ad universa corporis vasa transfertur. Vasorum sic diametris, dum eadem sanguinis copia intus est, imminutis, is difficilius transfluit, coque vasa distendit. Distensio tonum seu fibrarum muscularium in contractionem nifum dat. Cumque tonus, qui ab inhaerente, haec a nervosa, nervosa ab animali potestatis, pendeant †, et omnes in cerebri demum actione ultime consistent, his omnibus auctis, augeatur; contraque ipse aliunde, uta sanguinis perfluentis distentione, auctus eas omnes augeat; ita frigus, vasorum recta distentionem efficiendo, eventu cerebri actionem auget, siveque ipsius operis sedantem

† Cull. Physiol. XCVII.

tem effectum tollit. Eandemque ob causam, quia vasorum et ipsius cordis actio a cerebri pendet, frigus, illam augendo, hanc auget, omnium vasorum diametron restituit, et sic adstringentem suum effectum, dummodo adstrictio non spasmatica, eoque sublatu difficultior sit, resolvit. Hac ratione frigus extremorum ubique, cum summi corporis, tum ipsorum pulmonum, vasorum fines adstringendo, in omnibus diathesin inflammatoriam, in quibusdam extremis, inflammationem justam efficit. Estque longe frequentissima tam pneumoniae, quam reliquarum omnium phlegmasiarum, causa occasionalis. Qui morbi omnes ita oriuntur, ut, quamvis seminum facientia, cum valide incumbunt, et exquisitum hoc redundat, simplice sua vi, nullo alieno auxilio, morbum inferre posse videantur, et interdum quoque inferant; multo tamen saepius non sine aliarum potestatum ope, et prae caeteris frigoris, inferant. Similique modo, quum causae occasioales, et prae caeteris frigus, mera vi, et sine omni seminio, facere morbum possint; hunc tamen, non conjuncta seminii actione, fieri rarissimum est. Quo modo ab utroque causarum genere morbus concitetur, nunc dicendi tempus, scilicet, sub

CAUSA

CAUSA PROXIMA

Est. Quae, quoniam omnia morbi, vasorum
toto corpore et in parte laborante actionem au-
geri, ostendunt; ideo in hac quaerenda videtur.

Causae remotae jam expositae, sanguinem in
arterias maximeque extremas congerunt. Con-
gestionem idem, qui omne alias quoque, unde
unde ortum, molimen, horror comitatur. Con-
gestus sanguis arteriolas distendit; has ad majo-
res et frequentiores solito contractiones distentio-
ut stimulus, concitat. Quae congestionis effecta
porro adauget sustentatque spasmodica arteriarum
ubique, tam summo corpore, quam parte labo-
rante, constrictio; dum eadem impetum in pul-
mones directum servat simul et universas arteri-
as peculiari irritamento stimulat. Tali in pneu-
monia, arteriarum summi corporis et pulmonum
fines constrictione, obtineri, ad canalis alimentarii,
et forsitan omnium ubique aliarum fines, com-
municari, et praecipue morbum sustinere, urinæ
suppressio, cutis siccitas, deficiens muci excretio,
sitis, alvique, praecipue ineunte morbo, compres-

sio solita, dein semper sputis, iisque largis, saepe sudore, interdum reliquarum excretionum reditu, solutus morbus, argumento sunt.

PNEUMONIÆ FINES.

Praeter resolutionem, suppurationem, et gangraenam, in quas cum aliis phlegmasiis hanc definere commune est, alius ei proprius finis est; nempe, sanguinis integri, sive ruptis sive resolutis vasculis, in telam cellulosam proximam effusio*. Is finis

Resolutio

Dicitur, ubi, integritate partis manente, morbus solvitur. Quod fit, cum cogestio et spasmus modica fuerint, sanguinisque auctus impetus ad superandum spasmus, vasa expedienda, et conges-
tionem solvendam, suffecerint, ut omnia ad na-
turalem et sanum statum, nullo morbi vestigio
superstite, redeant.

Nec resolutio non dicenda est, ubi auctus im-

petus,

petus, plus solito humoris in vicinam telam cellulosa exhalando, excretionem in vicina parte augendo, congestionem vasa liberat, spasmumque resolvit.

Denique, resolutio quoque est, cum auctus toto corpore sanguinis impetus, in parte, quamvis distante, humorem profundendo, diathesin totius corporis phlogisticam, eoque partis inflammatae congestionem et spasmum, solvit.

Resolutionem comitantia profluvia.

Sine aliquo profluvio inflammatio pneumonica raro resolvitur. Sanguis e naribus primis morbi diebus profusus aliquando hunc finivit. Quod e vasibus haemorrhoidalibus idem effusus, bilisve, alvo aut urina cum sedimento largo excreta, aliud alio tempore, fecisse etiam dicuntur. Quae tamen rara et insolita sunt *.

Saepe morbi solutionem comitatur, et forsan etiam efficit, calidus, tenuis, copiosus, et toto corpore diffluens sudor; quem manantem adhuc pulsuum minor crebitas, calorisque et aliorum

D

symptomatum

* Cull. Pr. Lin. CCCXL.

symptomatum febrilium remissio, consequi observantur.

Omnium vero profluviorum saepissime resolutionem comitans, ipsiusque, ut videatur, efficacissima, est humoris spissi, albi, subflavi, sanguinis aliquantulo distincti, sine multa aut vehementiore tussi, excreatio.

In omni resolutionis casu, semper plus solito in proximum parti cavum exhalatur. Sed, quia humor exhalatus ejusmodi est, nempe sanguinis mera serositas, quae facile resorbeatur; ideo partis integritati prospicitur, nulloque, ut dictum est, morbi superstite vestigio, tumultus omnis sedatur, et pristina salus reddit. Idque fit, quia vel impetus moderatior est, vel vascula, in densiore membra firmata, ei minus cedunt.

Suppuratio

Est, cum eo usque diducta impetu vascula exhalantia sunt, aut alioquin ita ei cesserunt, ut serum integrum effundant; cuius stagnantis gluten, in humorem album opacum, mediocriter viscidum, nomine pus, mutatur, serositas resorbetur.

Suppura-

Suppurationis futurae et praesentis signa.

Suppurationem futuram denunciant inflammacionis symptomata, persistantia quidem, sed aliquamdiu moderatius. Jam factam testantur, sat magna doloris sine sputis remissio, spirandi difficultas permanens, horores leves et inaequales, febris hectica, circa caput et praecordia sudor, tussis secca, motu et cibis exasperata, facillimus in latere affecto jacendi habitus, et aliquando lancinantes pectoris dolores. Abscessus disruptus in sputationem, empyema, phthisin pulmonalem, aut suffocationem praesentem, interdum transit *. Estque ubi, prout, inter statum inflammatorium, aut pleurae costas contegenti, aut septo transverso, pulmones forte adhaeserint, extrinsecus, abscessus aut in abdominis cavum, perrumpitur.

Gangraena,

Ubi ubi incidit, alicui trium causarum debetur, vehementi vasorum incitationi, horum tonum delenti, quo facto humor, intus in iis stagnans, in putredinem ruit; aut effusi humoris, sponte

* Greg. Pr. of Phys, pag. 156.

sponte sua in putredinem ruentis, propriae naturae, qualis rubrorum globulorum paulo copiosius effusorum videtur *; aut denique fermento putrido in humorem, sive intra vasa, sive his effusum, agenti. Hujus in typho petechiali exemplum est. Reliquae duae gangraenae in pneumonia, si quando incidit, sed effusio magis, causae esse possunt. Sed gangraena in pneumonia rarior est, et, cum incidit, cum altero ejus fine, effusione, conjuncta, ab hac aegre discernitur, semperque perniciem est.

Effusio

Alius inflammationis finis est. Quae saepe sanguinis, in telam pulmonum cellulosam, est, reliquum in vasis fluentem transitu prohibens, et subito suffocans. Quae effusio plerumque pneumonia peremptorum causa necis est, ut inspecto thorace patet. Saepe etiam serosus humor ex pleurae exteriori per totum ambitum facie exsudat: Qui modo, ut crusta mollis et viscida apparet, modo densior membranae formam induit, ubique pleuram, et ibi praecipue, ubi costas succingenti aut

* Cull. Pr. Lin. CCL.

aut mediastino pulmones adhaerent, contegens, et, ut videatur, adhaesionis vinculum existens. Idem humor serosus in thoroacis aut pericardii cavis, saepissime reperitur. Nec veri non simillimum est, in bronchiorum quoque cavum eundem effundi; quod in nonnullis, qui intra paucos dies morbo erant perempti, illa humore seroso crassiusculo referta, indicare videntur. Certe ex serosa natura, cuius partem tenuiorē spiritus abstulerit, effusa eum esse, quam adeo cito pus formatum, credibilis est. Nec solum post mortem in cadavere talis in bronchiis humor cernitur, sed quandoque in vivis excernitur; ut apud Morgagnium videre est, ubi materia crassior, ore rejecta et manu explicata, bronchiorum, in quibus recondita erat, imaginem exprimebat *. Idem et in bronchiis, et in thoracis, et pericardii cavis ejusmodi humor esse videtur, ac is qui, in aliis inflammationibus, in telam cellulosam effusus, in pus vertitur; sed in thoracis et pericardii cavis non tam in pus semper verti, quia, propter crustam eorum cavorum summae faciei obductam, partium tenuiorum absorptio prohibetur; at in bron-

chia

* Morgag. de caus. et sed morb. Epist. XXI. art 20.

chia magis verti, quia a ficcante aëris potestate deficiens absorptio pensatur.

Cum sputa, ut saepe in pneumonia, copiosissima sunt, eorum omnis a muciferis bronchiorum folliculis materia præberi non videtur; cuius partem serosum humorem, modo relatum, esse, eamque, quod toties sputa purulenta sint, rationem, dandam, verisimile est. Quae ratio, purulentam materiam, quam in bronchiis De Haenius saepius animadvertisit, melius, quam ipsius, pus in sanguine formatum opinantis, notio explicabit †.

Postremo, hic humor, in bronchia cava saepe una cum sanguine rubro effusus, fatalem morbo finem imponere videtur. Et, cum sanguis non effunditur, tamen sero effuso, potius quam debilitatae spuendi potestati, sputorum finis, fini aegrotantis præiens, tribuendus hoc est, quod saepe sine aliis debilitatis signis, cumque, inciso cadavere, bronchia humore plena reperta sunt, sputa erant suppressa. Utque talis effusio sine inflammationis gravioris signis incidere potest; ita, cum incidit, graviora inflammationis, quae ante fuerint, symptoma finire credenda est, et mortem, toties in hoc morbo ex improviso supervenientem, explicare.

Hinc

† Cull. Prim. Lin. CCCXXXVIII.

Hinc quoque multa peripneumoniae notiae explicabilia sunt.

SYMPTOMATUM EXPLICATIO.

Quod *pulsus non solito celeriores, neque solito major calor, aliquando, sed rarius, sunt*; id aut incipientis morbi lenitati, qua partis affectio cum toto corpore non communicatur, aut vasorum, in quibus inflammatio sedet, laxitati, qua illa facile dilatantur, facile effusionem, cito aut in salutem aut in mortem transituram, recipiunt, tribuendum est.

Pyrexia aliquando, sed rarius, reliquis symptomatis praedit *, quod, contra aliarum, excepto rheumatismo, phlegmasiarum morem est; quarum ordinis commune est, ut post affectionem localem pyrexia † exoriatur. Nec dubium est, quin in iis quoque pneumoniae casibus, ubi prima omnium symptomatum pyrexia est, prima tamen partis inflamatio, saltem manifesta congestio, sit. *Qua existente, an ideo non protinus aliquando dolor incipit,*

* *Dissert. inaug. de pneum. et sed. ejus hist. hoc anno edit.*

† *Cull. Gen. Morb. C. 1. O. 11. Charact.*

incipit, quia minus sensiles in sanitate pulmones, inflammata quamvis parte, tardius sensum mali capiunt? Cum *febris post dolorem, aut certe non ante eum, adparet* *, ejus rei ratio huic cum reliquis ejusdem ordinis generibus est communis; nempe, diathesis inflammatoria in parte exquisita, cum majoribus et omnibus arteriis ad cor usque, sed modo minor, communicatur. Qui ipse status pyrexia est. *Pulsum crebriorum, plenorum, validiorum, durorum, et celerium,* ratio ante in causa proximareddita est. *Eorundem debilitas et mollities,* aliquando tantummodo, et provectione morbo incidens, aut sanguinis aut seri aut simul utriusque in telam cellulosam effusioni, arteriae pulmonaris ramos comprimenti, et sic sanguinem, per pulmones fluentem, tardius ad cor sinistrum pervenire sinenti, tribuenda videtur. Vel absque compressione, idem fieri; quia per effusionem congesione vasa liberantur, et naturalius, id est, mollius, micare permittuntur, simplicius, verique igitur similis, est. *Inaequalitas pulsum a debilitate,* quam provectione jam morbus et violentior effecerit, esse quidem potest; verum eandem inaequalis sanguinis ob effusionem, alibique aliam adhaesio-
nem,

* *Dissert. inaug. de Pneum. et sed. ejus hist. hoc anno edit.*

hem, et alia impedimenta, qualia multa saepe, subsunt, ad cor sinistrum transitui sanguinis obstantia, haud paulo saepius deberi, facilius crediderim.

Spirandi difficultas difficult etiam sanguinis per pulmones transitui debetur ; quia vasa aëriferæ, a sanguiferis turgidis et distentis compressa, idoneam aëris copiam, quin rursus haec, præcipue arteriolas inflammatas, comprimant, doloremque excitent, recipere non possunt. *Difficilior autem inter trahendum spiritus est* ; quia haec aëriferorum vasorum distentio, quomodo dictum est, comprimendo cum alia, tum inflammatas arteriolas, dolorem toties renovat, quoties aër irruit. Quin, ut supra in historia dictum est, difficult pulmonum, propter impedimenta obstantia, explicationi difficultis spiritus ex parte imputanda est.

Spiritus simul et decubitus quatenus, inclinato in latu laborans corpore, facilior est ; id sit, quia, in hoc corporis jacentis habitu, pressione hujus cavi thoräx in illo latere non tam augetur, quam, ubi undique liber est, minorque sic eisdem cavi distentio minus ibi doloris dat, ubi solum dare potest ; simul maxima distentio in eam partem incidens, quae non aut minus afficitur, præcipue diaphragmatis et muscularum abdomi-

nis actione, quod spiritui perficiendo deest, absolvit. Quod si, ut saepe fit, ex pulmoni istius lateris, pleurae costas tegenti adhaerente, dolor magis oritur; hunc eo minorem fore, quo minus pars adhaerens motu distrahatur, haud difficile intellectu est. Nam, licet inter trahendum patriter et emittendum spiritum, contigi pleurae pulmones sint, et totum thoracis ambitum accurate co-pleant; in omni tamen adhaesionum casu, fibrae adhaerentes aliquo modo vellicentur, necesse est. Alia autem hanc rem explicandi ratio est, ut affectionis internae et symptomatum rationem non semper eandem esse dicas, nec illius magnitudini dolorem semper respondere; quod in effusione praecipue verum est. Si igitur, corpore in id latus inclinato, quod sanius altero, aut non omnino aegrotare, percipitur, cum decubitu spiritus et alia difficiliora sunt; ejus non tam sanitas lateris, quam celatus morbus, causa esse potest. Quem morbum saepe humorem effusum esse, incisa cadavera docent. Is pulmonem istius partis undique premens, in illo positu, ubi ille, minus alioquin explicatus, quam maxime liber esse requirit, insuper impediens obruensque, spiritum, eoque decubitu, non afficere non potest. Sed et huic contrarium quoque usu saepe venit;

nam

nam *aliis, inclinato in integrum corpore, commodior decubitus simul et spiritus est.* Cujus rei ratio eo difficilior et perplexior, quo illius *verior* aut probabilior, sit necesse est. Neque ego tam arcum nodum soluturum me promitto. Certe aut futilis ratio jam reddit a, aut contrarii effectus contraria causa quaerenda. Doloris omnis in pneumonia causa duplex est, *adhaesio coimota, et inflammatio, affectorum vasorum plenitudine aut compressione augescens.* Illa a praesente quaestione abest. Hae dolorem et decubitum difficiliorem, ubi in latus aegrum decumbitur, efficiunt, ipsaeque explicatae, quo illorum ratio explicetur, dabunt. Facilior igitur in integro latere, id est, in aegro difficilior, decubitus est, majorque dolor; quia, in hoc corporis situ, pulmo lateris quod premitur, musculis intercostalibus tollere costas impeditis, minus amplificatus, difficiliorem per se sanguini transitum praebet. Hinc, ex data sanguinis copia, minus explicatorum vasorum par distentio dolorque, ac, majore copia per vasa explicatoria perfluente, nascentur. Si in *neutra latere jaceri potest*, id etiam majorem congestionem et impetum auctiorem significat, quam ubi in alterutro latere decubitus paulo tolerabilius est. *Decubitus autem in tergo facilior*

eo est, quod sic costarum motus prorsus liber est. Nisi erecta cervice aliquando spiritus non toleratur; propterea quod sic, costarum, diaphragmatis, et muscularum abdominalium, liberrimus motus permittitur.

Tuffim, quae pneumoniae addita nunquam absit, irritatio omnis, sive ipsis pulmonibus, sive asperae arteriae admota, efficit. Talem irritacionem in pneumonia dant, sanguis in vasa pulmonalia congestus, aucta in bronchia exhalatio, in has aut telam cellulosam effusio, aut acris muci secretio; mucus autem semper acrior esse videntur, cum copiosius justo secernitur. Ob hoc autem saepe acrior secernitur, quod affidua tussis, tempus ei, quo in folliculis quiescens, absorpta parte tenuiore, blandiorem naturam adquirat, qua ab aëris irritatione tracheam et bronchia defendat, non permittit. Major autem aut minor tussis est, quo causae relatae plus minusve, graviorve aut levior, inflammatio, subsunt. Siccitas ejudem, si haec initio morbi incidit, validae constrictioni arteriolas exhalantes glandulasve mucosas oblinenti, et halitum mucumve in bronchia exire prohibenti, tribuenda videtur. Eadem, provectione morbo, obveniens, nimium onus in bronchia effusum, plusque, quam potestates sputatoria ejicere

ejicere valeant, indicat. Cave igitur sputorum suppressionem debilitati tribuas, eoque a sanguinis detractione deterritus, hanc, cum magno commissi tibi malo, verisimiliorem causam negligas.

Quod vero *humida tussis* est, qualis ab initio plerumque est, ea res aut minore constrictione vascula relata teneri, aut impetum, quo in ea urgantur humores, majorem esse, indicat.

Sputorum crassitie, tenuitate, aut colore, variantium causa esse videtur, quod modo solita exhalatio mucique secretio, modo seri major minorve effusio, materiam illorum praebent. Tinguuntur eadem sanguine, quia distentio vel ruperit vascula, vel extrema ita laxaverit, ut globuli rubri eorum finibus elabantur.

Doloris alii aliam thoraci partem, plerisque alterutrum latus obtinentis, haec ratio videtur. Ut in plerisque morbi casibus ab acredine, spasmo, aut distentione, dolor oritur; ita eundem in pneumonia, sicut aliis quieslibet phlegmatisis, magna muscularium, arteriolas inflammatas cingentium, fibrarum distentio, a sanguinis copia et impetu auctis pendens, haud ambigue efficit. Variat autem dolor, quia internae affectionis sedes in alio casu alia est. *Dextrum latus aliquantò saepius quam sinistrum dolere, supra in historia dictum est.*

Sed

Sed hoc exiguo fine discrimen est *, eoque explicatio ejus vix operaे pretium aliter est, quam, ut, si saepius alterutrum latus altero doleat, in eo etiam latere inflammationem intus esse, laterisque, ubiubi sit, dolorem adhaesioni, cuius ante explicata ratio est, saepe deberi, dicas. Utque lateris pars, aliarum omnium saepissime dolens, *circa sextam aut septimam costam mediae fere longitudinis, vel paulo anterius, est, ita an aequa saepe membrana, ei intus respondens, inflammetur, haeretive oppositae pleurae pulmo, necne, in incisis cadaveribus explorandum est.* *Vehemens et pungens dolor est, quia in vasis, quae membrana densior firmat, eoque impetui minus cedentibus, sedet inflammatio.* *Eundem obscuriorem obtusoremque, quod aliquando, sed multo rarius, fit, facere videntur vascula inflammata, sanguinis impetui cedentia, serumque, aut aliquando etiam sanguinem, in telam cellulosam effundentia.* Quod, vasorum distentionem tollendo, molliores arteriarum pulsus, suique copia et onere, *ponderis sensum, facit.* Si *circa sextam costam saevior dolor est, verisimilima ejus doloris causa mihi est, costarum motus adhaesiones, saepius illic, quam ob causam ne-*

scio,

* *Dissert. inaug. Neufvil. supra relat.*

scio, incidentes, vellens irritansque. *Lancinantes* aliunde *alio dolores*, vel plura simul loca inflam-
mari, vel ex uno ad plura consimilem affectionem
communicari, vel motum, in quo positus dolor
sit, per membranas ad harum fines, aut eo us-
que, ubi hae puncto fixo adnectuntur, propagari,
significant.

PROGNOSIS.

Morbi futuri judicium a pyrexia, spiritus, tussis
et doloris statu, petendum est.

Igitur pyrexia vehemens, magnam congestio-
nem et validum spasmus indicans, periculo est.
Quod spiritus difficultas ita denunciat, ut in alte-
rutto latere decubitus non tam malus, quam in
neutro, aut in tergo, neque in hoc, quam erecta
cervice, sit; pejorque etiam eventus metui pos-
sit. Cum ne in hoc corporis habitu quidem spi-
ritus, nisi turgescente et rubente vultu, sudore
circa caput et cervicem promanante, pulsibusque
ordinis expertibus, peragitur, haec congestionis
intus vel effusionis, eoque periculi, magnitudinem
pro sua vehementia denunciant.

Tussis

Tussis crebra et vehemens, dolores exasperans, congestionis quoque, inflammationis, aut effusionis intus index, cujusque satis ante causae explicatae sunt, malum morbum ostendit.

Cumque raro vel nunquam sine sputis morbus resolvatur; ideo tussis sicca, extremas pulmonum arterias validissime constringi patefaciens, semper mala nota est.

Ut sputorum materia crassa, alba, subflava, fanguine paululum tincta, larga et sine vehementiore tussi rejecta, morbi ad resolutionem tendentis testimonium est; ita his notis cavens anticipem morbi statum exhibet. Ejusdem vero a colore tractae notae plerumque sunt fallaces *.

Dolor acutus, spiritui multum officiens, eo signum malum est, quod magnam inflammationem subefesse testatur; qui tamen vix periculi tantum, quantum dolor obtusus, comitante spiritu diffici, denunciat; et ob hanc quidem causam, quod ille inflammationis, facilius imminuendae, hic effusionis, cui, paulo majori, subveniri nequit, magnitudinem declarat.

Dolor ab altero latere in alterum transgressus, sive prius affectum, sive non deferat, malae potius notae est; quia diathesin inflammatoriam,

* Cull. Pr. Lin. CCCXL.

in reliquo corpore magnam, in pulmonibus exquisitam ostendit.

Delirium, pneumoniae superveniens, periculi semper nuncius est, quia ad cerebrum affectionem pervenisse documento est. Idem a peculiari septi transversi vitio subnasci, supra refutatum est.

Pneumoniae vehementis resolutio intra primos septem dies plerumque incidit, mitioris in aliquem alterorum septem dierum saepe differtur.

Ejusdem finem exitialem aliquo priuorum dierum septem incidere consuetum est: in paucis seriis mors obvenit.

Aliquo die a tertio ad septimum remittens dolor adstantes, praecipuum malum dolorem, hujusque et morbi statum eundem esse, credentes, vanam saepe ductos decipit. Redintegratus enim saepe vi majore morbus, simul illam remissionem a sanguine aut fero, sicuti ante explicatum est, effuso fuisse, simul haud laetum eventum futurum, patefacit *.

F

Est

* Cull. Pr. Lin. CCCXLII.

Vid. Cleghor. Dis. of Minor. quid de fine hujus morbi, et praetipue de fallace hac remissione, dicat. Fallacem hanc remissionem materiae morbifcae Cleghornius tribuit. Sed, ut alia, quibus repudiata ista pathologia refellitur, argumenta omittam, certe in unam parvam partem congeri, in aliam ac distantiorem transferri eam

Est ubi, decadente circa secundum aut tertium
diem morbo, externam partem erysipelas occupat.
Quo ibi fixo, a pulmonibus impetus avertitur,
nec reddit dein pneumonia.

M E D E N D I R A T I O.

Confecto de reliquis morbi partibus sermone,
ad praecipuam illam, curationem, transeundum
est. Hujus consilia medendi sunt,

- I. Irritationem tollere;
- II. Auctam vasorum toto corpore, et in loco
inflammato, actionem imminuere;
- III. Sputorum rejectionem expedire. Ad

Primum Consilium

Explendum, irritatio omnis tollenda est. Huic
convenientium remediorum primo memorandum

Administratio antiphlogistica est *. Ex hac
ad rem maxime est calorem omnem vitare. An
frigoris

materiam, haud facile explicabile est. Sed nostra ejus
rei ratio incisione confirmata est.

* Cull. Pr. Lin. CXXI. ad CXXVI.

frigoris etiam usus respondeat, nondum a pathologis constitutum est. Hoc vero constat, potius in frigoris partem inclinandum, eamque, si non etiam inferiorem, quae mercurium in sexagesimo thermometri gradu teneat, temperiem eligendam *. Locutio, ut pulmones male exercens, vitanda. Stimulanti cibi generi, carni, id quod levius est ex farinariis anteponendum, idque ipsum, quo concoctu expeditius et minore stimulo sit, fluens adhibendum.

Ad irritationem tollendam apta quoque sunt refrigerantia quaedam. Eorum praecipua, et sola fere in omni interna inflammatione adhiberi solita notave, sunt acida omnia, rite diluta, et sales neutri. Ex acidis, vitriolicum et vegetable potissimum in usu sunt: Quorum hoc, quia liberius et copiosius adhiberi potest, alvoque laxandae accommodatius est, illi anteponendum. Ex salibus neutris, potissimum, refrigerandi causa, adhibitum nitrum est. Quod, quia nauseam movet, potionem non miscendum est. Acida pariter et nitrum, tussim saepe, sed nisi in paucis, qui proprios habitus, qui *μιορριζατοι* Graece nominantur, habeant, non ita movent, nec cum eo incommodi, ut ab utili eorum usu ideo abstinendum sit.

His

* Ibid. CCCXLIX.

His remediis irritationi obviam eundum tam initio, quam omni tempore morbi, est. Quibus unum, licet diverso morbi tempore, et sub rebus diversis, adhibetur ; tamen communi huic consilio cum iis quia convenit, hic quoque, ne de iisdem rebus sermo disrumpatur, adjiciendum videtur. Id

Opium

Est. Opium circa principia, priusquam sanguinis detrac^tio, vesicatoriorum impositio, et reliqua aut relata, aut mox referenda, remedia, doloris et spirandi difficultatis levamen attulerint, et diathesin phlogisticam magna ex parte solverint, manifesto detimento est, universumque genus nervosum irritando, haec ipsa symptomata, hanc diathesin auget. Contra, cum haec remediis magna ex parte soluta sint, jamque tussis, praecipua symptomatum persistantium, et somni prohibiti causa sit, tum opium, somnum reducendo, et inordinatos motus compescendo, plus boni, quam, irritando et diathesin phlogisticam excitando, mali demum praefstat. Idem ut sputa suppressere videtur, ita, stagnandi in suis folliculis, quod ante per tussim fieri non potuit, muco copiam dando, quoque hujus

hujus acrior et tenuior pars absorbeatur tempus
permittendo, revera non supprimit, sed perfectiora,
et ejusmodi materiae quae concocta dicitur, effi-
cit. Quod, ut

Secundum Consilium

Proposuimus, ei accommodatur arteriarum
tensionem et tonum imminuere. Quae id prae-
cipue efficit, sanguinis detractio est. In qua hoc
primum requiri videtur,

Unde

Esse debeat? Si vasorum ortus et divisio spec-
tetur, neutrum alteri anteponendum latus videa-
tur: Si ex vicinore ad laborantem loco detrac-
tio, ad ejus lateris vasa levanda, tensionemque im-
minuendam, magis pertinere reputetur, in prox-
imo brachio incidendam venam judices; ita ta-
men ut, sive aegrotantis, sive chirurgi commodum
aliquid postulet, ad alterum decurras.

Quantum

Detrahendum humoris vitalis sit, proxima
quaestio est. Haec nullum praeceptum perpetu-

um recipit, morbique magnitudo, et vires aegrotantis respiciendae sunt. Quibus datis, regula esse potest, ut aut ad symptomatum levamen, aut, si ea forte intervenerit, ad animae defectionem detractio continuetur, cumque raro una satis sit, et, quantumvis felix prima fuerit, redintegrari symptomata soleant; igitur,

Quoties

Iteranda detractio sit, requirendum quoque videtur. Ad quod respondendum est, simul ac symptomata redierint, et redintegratum malum fuerit, licet id intra ejusdem diei spatum incidat, ad scalpellum haud cunctanter recurrentum. Quae altera detractio libera esse debet, et saepe priori largior convenit. Cum enim aliquando accidat, ut, propter animae defectionem, ante detrahendi finis primo tempore imponatur, quam satis sit detractum, jamque, quod saepe quoque cedit, toleretur magis, et sine ista defectione remedium; ita illud incommodi hac et futuris, si iis opus fuerit, detractionibus largioribus recte pensabitur.

Quamdiu

Quamdiu

Iteranda detractiones sint, nunc requirendum est. Licet primo triduo omnis sanguinis detrac-
tio, quam postea, efficacior sit ; tamen, post qua-
tuor dies, si omissum forte ante sit, non fugiendum
remedium ; immo ob hoc ipsum, quia omissum aut
quia parcus ante fuerit, accuratius erit urgen-
dum. Quin et quolibet tempore, intra quatuor-
decim dierum spatium, vel etiam post id, si sup-
purationis incipientis signa absint, postque falla-
cem, de qua in prognosi actum est, remissionem,
si malum forte redintegretur, vena recte incidi-
tur.

Apud multos institutum fuit, ut sanguinis, cum
idonea sputatio constituta esset, detractione desi-
steretur. Cui sputationi, si circa morbi principia
constituta est, nihiloque secius symptomata tamen
urgent, quamvis bene procedenti, curatio non
committenda est. Solumque, postquam, provec-
tiore morbo, symptomata multum remiserint, ei,
si largior forte et liberior fuerit, confidere tutum
erit. Adeoque primis diebus non sistit sputa san-
guis ademptus, ut e contrario expediatur*. Solo
provecti

* Cull. Pr. Lin. CCCXLVIII.

proiecti aut extremi morbi tempore, cum diu-
turnitate hujus et detractionum magnitudine ex-
haustae vires sint, jamque in telam cellulosam ef-
fundit humor incipiat, sputa sanguinis missio repre-
mere, ac ne sic quidem debilitando, sed effusioni
favendo, videtur †

Quantum in summam

Et toto morbi decursu detrahendum sit, ni-
hil, ut ante dictum est, certi et perpetui statui
potest. Adultus homo, quam teneroris aut pro-
vectioris aetatis, vir quam mulier, robustior quam
debilior, plenior et sanguineus quam tenuior et
atrabilarius, sanguinis ante missionibus affuetus
quam inassuetus, hunc et similes in inflammatione
positos morbos, ante expertus, quam horum
semper expers, idemque hyeme et vere, quam
aestate aut autumno, frigore quam calore, facili-
us jacturam tolerat. Quarum omnium rerum
judicium prudentiae medentis credendum est.
Quod ad mensuram attinet, magna medicorum
inter se dissensio est.

Sydenhamus uncias XL Trillerus X vel XV,
ter quaterve detrahendas; Lieutodius XII unci-
arum

† Cull. Pr. Lin. CCCXLVIII.

arum triplicem, forsitan quadruplicem detractio-
nem, solam tutam, omnem supra cum magno
periculo, esse contendunt. Sydenhami detrac-
tiones minores debito fuisse, et absque vesicato-
riis non sufficiendas, Pringelius existimat; sed,
quantae esse debeant, ipse non statuit. Cleghor-
nius minimam suam unius detractionis mensuram
unciarum XVI fuisse, solitam magis XX aut XXIV,
eamque eadem die iterasse, plusque crastino de-
traxisse, et si postea redirent quolibet tempore
symptomata, XII, XVIII vel XXIV, intra ejusdem
diei spatium, adjectis fuisse dicit *. Eratque haec
maxima ejus mensura.

Cullenus celeberrimus, quem auctorem aliis
anteponimus, in adulto mare, mediocri robore,
sanguinis librae Averdupoensis detractionem ple-
nam, infra uncias XII exiguum, supra XX largam,
quatuorque aut quinque librarum per bidui aut
tridui spatium, maximam quae tolerari possit, ex-
istimat; sed, in longiore temporis spatio, majoribus
intervallis, etiam largiore opus esse posse, judicat.

Et Boerhaavianum praeceptum, quod ad cru-
stam solutam detractionem continuandam posuit,

G minime

* Illius pondera insulae solita erant, quarum XIV
paria XVI nostris sunt.

minime bonum est. Perquam enim inaequalis crusta est; quippe quae neque semper a putridis casibus absit, neque semper in inflammatoriis subfit, et saepe, ubi nullus omnino morbus est, destracto forte sanguine, conspiciatur. Quin et, pro varia aëris temperie, detractionis ratione, figuraque et capacitate quo recipitur vas, insuper variat. Et, quanquam cum aliis notis haec aliquantum, in sanguinis detrahendi copia dijudicanda, valet; tamen sine iis nihil fere significat. Eoque, tum ubi quantum, tum ubi quoties, tum ubi quamdiu, tum ubi quantum, in summam, sanguinis detrahendum sit, inquiritur, non crusta, sed, una cum hac, notis propositis, judicandum.

Cum sanguinis jam tantum detraictum sit, quantum tuto hoc modo possit, communi

Localis Detractio

Succedit. Quae tum maxime requiretur, cum dolor, sive permanens, sive recrudescens, potius, quam spirandi difficultas, urgens fit symptoma. Quo in casu, quam proxime partem laborantem sanguis, cucurbitulis concisa parte impositis, auferendus est.

Alvi

Alvi purgatio,

Ab aliis laudata nimis, ab aliis vituperata, similem effectum, ac sanguinis detractio, sed non parem, praestat. Eoque neque, ut Sydenhamo in hac et aliis phlegmatisis placuit, pro illa, ut vicarium remedium, adhibenda, neque contra dutiorem non prospiciendum. De qua, in administratione antiphlogistica, jam dictum est. Sed, praeterquam quod stimulus, a duritie ortus, vitandus, ut ibi demonstratum est, arteriolarum, liquorem intestinalem in intestina exhalantium, et glandurarum, mucum eodem emittebant, secretiones, clysteribus mollientibus subinde auctae, aliquem usum praestant.

Ad idem hoc commune consilium explendum, nempe, arteriarum cum tensione tonum imminendum, pertinet, extremis iis spasim adiungere. Hoc, ex internis remediiis,

Diluentia

Optime, vasa extrema implendo mollieridoque, praestant. Quae quoniam, pro aquae, quae in iis insit, copia, diluunt; ea igitur potissimum potui

tui danda est. Quoque gravior sit, hordeum, a-
vena fructusve maturi ei, incocta adjicienda sunt.
Talis potio liberius paululumque simul, ne di-
stentus ventriculus spiritui, ultiro laboranti, offi-
ciat, et tepida, ingerenda est.

Sudorem moventia,

Quamvis, ut supra in prognosi dictum est,
pneumonia saepe sudore judicetur, non tamen,
ne, eorum usu diathesi inflammatoria aucta, mor-
bus exasperetur, nisi caute, tumque solum, cum
post symptomatum remissionem bonus forte su-
dor sponte, libere, et toto corpore, erumpit,
ad hunc leniter fovendum adhibenda, et sic etiam
cum caloris pariter et stimuli quam minimo, vi-
dentur. Quorum contra usu, ubi partibus sudor
naturalis continetur, ubi viscidior est, et magna
spirandi difficultas adhuc permanet, ut manifesto
periculo futuris, desistendum est. Hac cautione
adhibita sudorem moventia, spasmodicae vasorum
extremorum constrictioi resolvendae sunt. Eo-
demque

Emetica,

Emetica,

Nisi, ne obsint, cautio quoque esset, opere suo pertinent. Pleuritidis principio, Cleghornius, hausta aqua tepida, venticulum detergendum purgandumque judicat. Verum enim vero, licet non impune solum, sed et utiliter, adhibitus dicatur, justo tamen vomitu, ne, partem inflammatam commovendo, noxae sit, abstinendum; proque eo nauseam movens emeticorum potestas, quae, opere constantiore validius humorum impetum ad cutem, eoque a pulmonibus avertens, ad spasnum solvendum, efficacior est, quaerenda recte videtur. E remediiis externis,

Balneum

Quidem, fomentorum et cataplasmatum forma, parti dolenti adnotum, nec improspere adhibitum est: Cujus vis relaxans pariter et antispasmodica, ut ex aliarum viscerum phlegmatarum curationibus patet, non prodesse non potest. Sed eo inde minus auxiliis sumendum, quod incommodus ejus usus est, et majori vesicatoriorum virtuti postponendus.

Vesicatoria,

Vesicatoria,

Quod ad actionem eorum attinet, aliis stimulatrice in hanc, aliis septicain, aliis purgantem, antispasmodicam aliis, opinantibus, varie explana-
nata sunt. Quam stimulatricem esse, inflammatio,
ab ea in cute accensa, haud obscure docet. Qui
stimulus tamen saepe levior, et ejusmodi est, qui
totum corpus non tangat; graviorque quando et
tantus est, quantus commovendo corpori toti sit,
sero a parte affecta effuso, resolvi ex toto vide-
tur *. Tantillum vero cantharidum, quantum
absorbetur, humores et sanguinem attenuandi fa-
cilitate non valere, cum veri et rationis simili-
tudo, tum verum ipsum, fidem facit; ut ex vesi-
catoriorum in typhi et synochi, qui morbi ad
naturam putridam adeo vergunt, curationibus
colligi licet. Purgans eorum seu humorem de-
trahens virtus aliquid, sed nunquam corpori uni-
verso movendo par, est. Nullum igitur horum
praecipuum eorum opus est. Quod, ad cutem
derivando, et in hanc humorem effundendo, in-
terioribus vasis relaxandis habile, et sic antispas-
modicum,

* Cull. Pr. Lin. CLXXXV.

modicum, esse judico. Quod judicium nota nunc vesicatoriorum adversus spasmos potentia, ut in colica, ut in dysenteria, et omnibus viscerum fere phlegmatis, confirmat. Ejusdemque virtutis causa in pueumonia adhibentur. In qua quam primum, et quam proxime partem laborantem, imponi debent. Joannes Pringelius Eques, cum forte chirurgus aberat, eum, sanguinis prius detrahendi causa, non expectabat, sed, imposito protinus vesicatorio, satis habebat, si, ante stimulum a cantharidibus coeptum, ille ad detractio- nem rediisset. Sed quoniam hujus effectui stimulus iste, irritando, adversatur, ideo non prius imponi vesicatorium, quam sanguis semel, aut, in vehementiore morbo, ne altera detractio, pro- tinus necessaria, etiam in illud opus incurrat, bis detractus fuerit, oportet. Quo facto, vesicatorii irritatio, ante tertiae detractionis necessitatem, peracta sit necesse est. Vesicatorium unum, si dolor et spirandi difficultas permaneant, satis non erit, renovato erit opus; quod perpetuo, quod nun- cupatur, ut efficacius, anteponendum est. Idem, sive unum sive duo aut plura requirentur, non supra partem dissitam, ubi minus valebit, sed ali- cubi thoracis, et quam proxime locum dolentem, imponi debet.

Expositis secundi remediis; ad

Tertium

Tertium Confilium

Transeundum est. Cum, ut supra relatum est, pneumonia per sputa praecipue solvatur, ideo salutari illi excretioni in primis consulendum est. Igitur

Sputum expedientia,

Quae Expectorantia barbare vulgo vocantur, in eum finem tractantur. Quorum nullum paucum efficacius est, et quaedam, cum acria stimulantia fint, etiam tuta esse nequeunt. Gummi calefaciunt, scillae minus, sed efficacia carent, nauseaque, quam movent, incommodant. Omnia aliorum medicamentorum antimonia, ita data, ut nauseam moveant, huic usui maxime accommodata sunt. E quibus Tartarum emeticum reliquis formis praestat, quia hujus, quam earum, dosis certior reddi potest. Alkali volatile, quod usui est, quia potenter stimulat, in proiecti morbi tempora reservandum est. Mucilaginosa et demulcentia oleosa, ut sputum expedientia, quia corpore non propria natura recipiuntur, ideo nihil agunt; nec, si reciperentur, tam parce data, quam

quam vulgo dari solent, universorum humorum acredinem tegere possent. Solusque eorum usus esse videtur, mucum, acredine sua membranam glottidis irritantem, et sic ad crebram tussim stimulanten, tegere, effectumque ejus, tussim, secundo, ut is in folliculis stagnans, acriore parte absorpta, mitior sit, efficere.

Aquae calentis vapores, ore in pulmones accepti, calore pariter et madore partes relaxando, et muci defectum supplendo, agere videntur. Ei herbae molientes, quae appellantur, aut acetum, vulgo adjici solent. Quae, quia in calore, qui pulmonibus praecipue inflammatis admoveatur, idoneo, copiosius non assurgunt, inutilia sint necesse est.

Perducto ad finem hoc opere; in eo me maxi-
mi viri Culleni mentem ubique fere secutum,
tempesta dicendi est.

F I N I S.

INTRODUCTION